

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Halmesvirta, Anssi

Title: Unkarin äärioikeistoliikkeet 1930-luvulla

Year: 2013

Version: Published version

Copyright: © Historiallinen Aikakauskirja ja tekijät

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Halmesvirta, A. (2013). Unkarin äärioikeistoliikkeet 1930-luvulla. *Historiallinen Aikakauskirja*, 2013(3), 354-359. <https://doi.org/10.54331/haik.140031>

Anssi Halmesvirta

Unkarin äärioikeistolikkeet 1930-luvulla

Unkarin kaksipuoluejärjestelmän polarisaation jyrkentyessä politiikan kentälle on ilmaantunut uusi nationalistisen äärioikeisto, joka näyttää yhä selvemmin hakevan esikuvia ja toimintamalleja 1930-luvun katujen ja väkivallan politiikasta ja synnyttävän historiallisen Unkarin myytin uudelleen.

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen useimmissa Eurooppaan syntyneissä pienissä valtioissa vallitsi alkuun parlamentaarinen, demokraattinen poliittinen järjestelmä, johon kuuluivat välillä kiivaatkin puolueistelukset sekä vasemmiston ja oikeiston kärjistyvä polarisaatio. Keski-Euroopassa kehitys kulki 1930-luvulle tultaessa antidemokraattiseen suuntaan. Tyytymättömyys porvarilliseen poliittiseen kulttuuriin kyti kasvaneissa äänestäjäjoukoissa, mikä oli omiaan aiheuttamaan myös epävarmuutta ja pelkoa sekä labiiliutta poliittisiin järjestelmiin. Suuri lama loi lisää kannatusmaaperää oikeiston ja vasemmiston ääri-ideologioille ja -liikkeille ja totalitarististen diktatuurien nousulle.

Unkarissa omaksuttiin demokratian ja diktatuurin välimuoto, autoritääriäinen, yhden valta-alueen järjestelmä, jota luonnehtivat rajoitet-

tu parlamentarismi, kristillis-nationalistinen eetos, *numerus clausus* (juutalaisten edustuksen rajoittaminen) ja valtionhoitaja Horthyn kultti. Oikeisto jakautui parlamentarismiin pelisäännöistä loittoneviin, joskin maltillisiin konservatiiveihin, antiliberaaliin ja -demokraattiseen, nationalistiseen uusoikeistoon ja oikealle ääri- ja väkivaltaiselle syntyneisiin fasisistiin ja kansallissosialistisiin pienryhmiin. Vallassa pysyäkseen konservatiivit (Bethlen) onnistuivat pitkään pitämään kurissa sekä äärioikeiston että -vasemmiston, mutta aika ajoin he myös tukeutuivat äärioikeiston taktiseen tukeen.

Seuraavassa luodaan katsaus unkarilaiseen äärioikeistoon 1930-luvun alusta toisen maailmansodan loppuun – perintöön, josta tämän päivän Unkarin äärioikeisto enemmän tai vähemmän tietoisesti ammentaa.

Jakolinja Unkarin äärioikeiston koostumuksen muutoksessa oli 1920- ja 1930-luvun vaihteen suuri lama. 1920-luvulla äärioikeiston muodostivat niin sanotut rodun – tässä yhteydessä Unkarin puhtaan unkarilaisen kansan – puolustajat, niin liikkeenä kuin puolueenakin, joka oli vuoroin hallituksessa vuoroin oppositiossa. Rodunpuolustajien rinnalle ja kilpailijoiksi syntyi 1930-luvulla uusia äärioikeistosuuntauksia, joita voi yhteisesti nimittää kansallissosialistisiksi tai fasisistisiksi. Unkarin äärioikeistolla onkin sekä kansalliset juurensa että kansainväliset esikuvansa. Maan poliittista järjestelmää, joka oli käytännössä koko ajanjakson yhden puolueen, konservatiivis-liberaalin Kansallisen Yhtenäisyyden

Puolueen, käsissä, uhkasivat ensin 1920-luvulla radikaali vasemmisto – joka pidettiin kovin ottein kurissa – ja sitten 1930-luvun lopulla ja 1940-luvun alussa nimenomaan äärioikeisto. Kun Unkarin johtavassa aristokratiassa oli puolen tusinaa diktatuurin kannattajaa, vaikutusvaltaisimpana heistä vuosina 1939–1941 pääministerinä ollut Suomen ystävä Pál Teleki, niiden torjuminen ei demokration ja oikeusvaltion nimissä ollut niin täysipainoista kuin esimerkiksi Suomessa.

Unkarin äärioikeiston ideologiaan oli jo 1800-luvun lopulta kuulunut juutalaisvastaisuus, vastareaktion juutalaisten emansipaatioon. Se voimistui sotien välisenä aikana, jopa niin, että se sai kannattajia konservatiivienkin riveissä. Juutalaisvastaisuutta esiintyi myös kristillissozialistisessa liikkeessä (Prohászka Ottokar), mutta siellä sitä ei perustettu rotuoppeihin, vaan tähdättiin juutalaisten yliedustuksen rajoittamiseen (*numerus clausus*) tärkeillä yhteiskunnan toimialoilla. Tällä pyrittiin vahvistamaan unkarilaisten kristillistä kulttuuri-identiteettiä äärikanallisessa hengessä – mistä maassa vierailleet suomalaiset heimoveljet saivat Pyhän Tapanin juhlallisuuksissa suurieleisiä näytteitä. Ideologisesti tätä nimitettiin hungarismiksi, koska se halusi korvata juutalaiset talonpoikaissähtöisillä, uuden keskiluokan edustajilla (Eötvös Collegium). Tätä näkyvämpi ja tärkeämpi liike olivat rodunpuolustajat. He vihasivat juutalaisia ja muita vieraita, myös saksalaisia (*sváb*), elementtejä unkarilaisuudessa (ehdotettiin jopa ei-assimiloituneiden maastakarkotusta!), sillä ne edustivat yhtäältä kapitalistis-liberalistista taloutta tai olivat toisaalta kommunistisia maanpettureita (1919 neuvostovallan perustajia). Heitä oli mukana myös niin sanotuissa heimopyrinnöissä, joissa vedottiin suomalais-ugrilaisuuden tai turanilaisuuden nousuun uutena eurooppalaisena, juutalaisten paikan ottavana rotuna germaani (arjalaisten) ja slaavien puristuksessa. Rodunpuolustajien liike tuli Unkarissa entistä muodikkaammaksi Nürnbergin rotulakien julis-

tamisen jälkeen vuonna 1935, mutta puolueena se oli yhä oppositiossa.

Rotubiologia sai 1930-luvun loppua kohden jalansijaa Unkarissa ja sen opetuksia käytettiin pian myös politiikassa. Sen pääedustaja oli vuonna 1935 perustettu Terveyspoliittinen Yhdistys (EPOL, Antal Lajos), joka harjoitti muun muassa eugeniikkaan perustuvia tutkimuksia. Vuonna 1940 sen aloitteesta perustettiin Unkarin Kansanbiologinen Instituutti, jonka tehtävä oli turvata kaikin keinoin aitunkarilaisten elintila ja saada heidän syntyvyytensä kasvuun. Suomessa tunnetuin rotubiologian kannattaja lie nee ollut Géza Féja, joka sota-aikaan kirjoitti arvosteluja Hella Wuolijoen näytelmistä. Instituutin johdossa oli Lajos Méhely, joka erikoistui tutkimaan rotujen käyttäytymiseroja biologiselta pohjalta. Instituutin pääjulkaisu oli *Cél* (päämäärä)-niminen aikakauskirja, jonka sivuilta näkyy, miten tarkkaan Unkarissa seurattiin saksalaista rotututkimusta. Keskeinen oppi oli, että ihmisrotujen välillä vallitsee aina elintilataistelu, jonka korkein muoto on sota. Sen, että Unkari oli kokenut kärsimyksiä ensimmäisessä maailmansodassa, väitettiin johtuneen unkarilaisten sekoittumisesta ja degeneroitumisesta ”alempiarvoiseen” juutalaiseen rotuun. Unkarilaisuus puolestaan määriteltiin ”ylimmäksi”, ugrilaisista itäbalttilaisista (jollaisiksi suomalaisetkin tuolloin laskettiin) ja turanilaisista elementeistä koostuvaksi. Oli syntymässä laajemminkin oppisuuntia, joiden yhteinen tavoite ei ollut ainoastaan juutalaiskysymyksen tutkiminen, vaan eri keinojen löytäminen juutalaisuuden eristämiseksi ja lopulta kitkemiseksi Unkarista (*final solution*).

Turanismin (Turán Társaság, 1910; 1920 Turán Szövetség) aate tavoitteli yhtä kansaa tai rotua laajempaa kokonaisuutta, eräänlaista makronationalistista kadotetun kulttuuriyhteyden uudelleen löytämistä, unkarilaisittain ”ylös-nousemusta” (*feltámadás*). Vallinneen teorian mukaan, josta oli liikkeellä monia variaatioita, unkarilaisten alkukoti sijaitsi jossain Länsi-Aasiassa, missä he olivat tuhansia vuosia sitten elä-

neet yhdessä turkkilaisukuisten Idän kansojen kanssa. Kuten olen teoksessani *Rakkaat heimoveljet* (2010) osoittanut, turanismi ulotettiin sittemmin käsittämään myös suomalais-ugrilaiset heimot tai kansat, ja paitsi Turkin kaakkoinen myös Suomen ja Viron pohjoinen suunta näytti tarjoavan 1930-luvulla jopa poliittisen yhteistyön mahdollisuuksia. Tunnetuin aatteen perustajajäsenistä oli Suomeen vuonna 1924 laajan tutkimusretken tehnyt Pál Teleki, josta tuli toisen maailmansodan alla Unkarin pääministeri. Sekä unkarilainen rotututkimus että turanismi sotivat kuitenkin sitä periunkarilaista, Pyhän Tapanin valtakunnan ihannetta vastaan, että Unkari oli monikansallinen ja kaikkien kansallisuuksien kulttuureja varjeleva.

Riippumatta siitä, miten huonosti niin kutsuttu rotutiede pystyi unkarilaisuudelle vieraita aineksia erottelevan rotupolitiikan perustelevaan, kansallissosialismi sai joltisenkin jalansijan Unkarin aatteellisessa maaperässä. Siitä oli olemassa monia haaroja, eikä Unkariin – Saksan, Italian tai Portugalin tapaan – syntynyt yhtä hallitsevaa kansallissosialistista puoluetta. Yksi syy tähän oli, että maan älymystö alkoi käsittää kansallissosialismin reaalisesti poliittiseksi vaihtoehdoksi vasta 1930-luvun puolivälissä, ja sen jälkeen siitä syntyi hyvinkin erilaisia ja eripuraisia kuppikuntia.

Fasistinen puolue sen sijaan syntyi Unkariin jo 1920, mutta oikeastaan vasta pääministeri István Bethlenin Unkarin revisiopyrkimysten tueksi hankkima ystävyyssovitimus Mussolinin kanssa vauhditti sen nousua äärioikeistolien joukkoon. Perustettiin parikin fasistipuoluetta, niistä jäsenmäärältään suurempi nimellä Unkarin Fasistipuolue. Se julkaisi lehteä *Fascista Napló*, jossa vaadittiin korporatiivista valtiota ja laajoja sosiaalisia uudistuksia. Puolueeseen liittyi Gyula Gömbösin vuonna 1928 hajottaman rodunpuolustajapuolueen entisiä jäseniä. Vaikka puolue lehtineen oli lyhytikäinen, toi se oman lisänsä äärioikeiston ideologiseen diskurssiin, erityisesti esittämällä vaatimuksia Unkarin par-

lamentin muuttamisesta eri ammattikuntia tasapuolisemmin edustavaksi.

Kuten jo aluksi totesin, suuri lama nostatti Unkarissakin yleisen yhteiskuntakriittien ja ääri-likkeet voimistuivat. 1930 perustettiin uudelleen kansallinen, rodunpuolustusideologiaan nojautuva radikaalipuolue, joka yhtäältä piti Unkarin talonpojan aseman parantamista eli maareformia Unkarin pelastuksena, mutta toisaalta porvarillisena torjui fasistiset ja kansallissosialistiset äärimmäisyydet vaatien perustuslaillista kuninkuutta ja kaksikamarista parlamenttia. Valtion roolia se korosti ajamalla markkinoiden valvontaa ja strategisten teollisuudenalojen kansallistamista. Sosiaalisten uudistusten joukkoon kuuluivat työväen etujen puolustus, sosiaalivaikutus ja terveydenhuollon laajentaminen sekä perheiden tukeminen. Antisemitistisenä puolue vaati juutalaisten maahanmuuton kieltämistä, mutta se ei saanut parlamenttiin kuin yhden edustajan, Endre Bajcsy-Zsilinskyn, mikä kertoo pitkään vallan monopolia hallussaan pitäneen konservatiivisen Kansallisen Yhtenäisyyspuolueen laajasta kannatuksesta.

Uusista, 1930-luvun alun kansallissosialistisista puolueista erottuvin oli Kansallissosialistinen Unkarin Työväenpuolue (1930). Sen johdossa oli köyhtyneestä aatelisperheestä lähtöisin ollut Zoltán Böszörmény, joka vierailullaan Hitlerin luona hankki natsien rahallisen tuen laajalle propagandakampanjalle. Sen tavoite oli vapauttaa Unkarin agraariproletariaatti, jakaa juutalaisten omaisuus köyhille ja estää bolševismin leviäminen Unkariin. Natsien malliin puoluevirikailijat olivat palkattuja, puolueen tunnuksena oli hakaristi, ja sen jäsenten puvut muistuttivat SA:n (*Sturmableitung*) ruskeita univormuja. Natsien tyyliin elokuussa 1932 viisisataa näin puettua kansallissosialistia demonstroi Budan linnan edessä. Vastauksena sisäministeriö kielsi hakaristin ja univormujen käytön ja hajotti vastaavat sotilaalliset järjestöt. Puolueen toiminta jatkui varsinkin Budapestin ulkopuolella, sen sisällä kehittyi Böszörményin johtajakultti, se alkoi jul-

kaista *Kansallissosialisti*-nimistä lehteä vuonna 1932 ja otti hakaristin tilalle tunnukseksi sirpin.

Hitlerin valtaannousun mainingeissa kansallissosialistinen liike voimistui, mutta vaaleissa itse puolue ei kuitenkaan menestynyt, sillä vuonna 1932 se jakaantui kahtia ja sen kannatuspohja alkoi hajota. Vuonna 1935 Kansallissosialistinen Unkarin Työväenpuolue asetti 15 ehdokasta, mutta yksikään ei mennyt vaaleissa läpi. Epätoivoissaan Bösörmény suunnitteli vallankaappausta, mutta suunnitelma paljastui ja puolueen johto pidätettiin huhtikuussa 1936. Sen sijaan Bösörményin kilpailijan, hallituspuolueen parlamenttiedustajan Zoltán Meskón kansallissosialistinen puolue jatkoi toimintaansa ja omaksui Unkarissa ensimmäisenä tunnukseksi nuoliristin. Tällä puolueella oli myös vaikutusvaltaisia tukijoita, kuten kreivi Fidél Pálffy, joka tunnettiin Mussolinin ja Hitlerin ihailijana – hän vieraili vuonna 1936 Nürnbergin puoluepäivillä. Hänen perustamiensa lehtien aatemaailmassa yhdistyivät vapaasti kristillissosialismi, juutalaisiksi leimatun marxilaisuuden viha ja yltiökansalliset aatteet. Pálffynkin asetui turanismiin taakse vaatien kaikkien muiden kuin turanilaisten ja arjalaisten sulkemista Unkarin kansallisuudesta. Merkittävä ero natsien ideologiaan unkarilaisessa kansallissosialismissa oli, että se korosti kristinuskoa kansaa yhdistävänä hengellisenä seikkana – piirre, joka esiintyi myös suomalaisessa kansallissosialismissa.

Merkittävän uuden jäsenen Meskón puolue oli saanut vuonna 1933, kun kreivi Sándor Festetics erosi rodunpuolustajista ja liittyi kansallissosialisteihin. Siitä pitäen puolueen toiminta levisi Budapestista maaseutukeskuksiin, mitä suuresti helpotti Festeticsin aristokraattina parlamenttiedustajana ja kreivin ominaisuudessa keskeisille paikallisille vaikuttajille suunnattu kirjekampanja, jolla heitä pyydettiin puolueen johtotehtäviin. Kampanjointiin kuuluivat autokiertueet paikallisiin nuoliristikoteihin. Pian puolue järjesti joukkokokouksia, mielenosoituksia ja univormupu-

kuisten rynnäköjoukkojen esiintymisiä. Tähän kaikkeen oli haettu oppia Saksasta, vaikka puolue korostikin liikkeen perikansallista luonnetta.

Vuoden 1935 vaaleihin osallistui kolme kansallissosialistista puoluetta, Bösörményin sirpipuolue sekä Meskón ja Festeticsin nuoliristoläiset puolueet. Jälkimmäinen ryhmittymä oli eronnut Meskósta vuonna 1933. Hallitus teki kaikkensa estääkseen näitä saamasta parlamentti-paikkoja, ja vain Festeticsin Unkarin Kansallissosialistinen Puolue sai vaivaiset kaksi paikkaa, mikä oli nuoliristoläisille suuri pettymys ja merkitsi uutta eroosiota kannattajajoukoissa. Festetics vetäytyi politiikasta ja Pálffy lähti Meskón rinnalta. Huomionarvoista Unkarin äärioikeiston propagandassa 1930-luvun lopulla oli, että kun siellä käännettiin runsaasti kansallissosialistista materiaalia (Nürnbergin rotulait jne.), se levisi luvultaan kymmeneen nousevien, kansallissosialistien taustavoimien perustamien ja rahoittamien uusien sanomalehtien ja aikakauskirjojen välityksellä.

Vuonna 1933 politiikkaan astui kirjoituksiltaan myös Ferenc Szálasi, varsinaisten nuoliristoläisten myöhempi johtaja. Hänen ajattelunsa vaikeaselkoisuutta ovat monet päivitelleet, mutta jo tuolloin hän ennusti valtion roolin kasvua, puoluediktaturia ja kansanäänestysten yleistymistä tulevaisuudessa visionaan niin sanottu työvaltio, jossa kirkko oli suljettu pois politiikan sfääristä. Hänen vuonna 1935 perustamansa, unkarilaista rodunpuolustusoppia ja kansallissosialistista rotuhygieniää yhdistelevä Kansallisen Tahdon Puolue (NAP) kohosi sittemmin johtavaksi kansallissosialistiseksi puolueeksi. Se jätti edellä mainitut, lyhytaikaiset yritykset varjoonsa, sillä sen propaganda vetosi myös työläisiin. Vuonna 1936 tekemänsä Saksan vierailun tuloksena Szálasin juutalaisvastaisuus vain vahvistui, mitä hän perustamassaan *Új Magyar* -lehdessä entistä avoimemmin myös julisti. Yhä julkeammaksi käyvän agitaation vuoksi hänet ja 72 muuta kansallissosialistia pidätettiin helmikuussa 1937. Lyhyen vapausajan jälkeen hänet

tuomittiin jatkuvasta valtionvastaisesta toiminnasta elokuussa 1938 vankilaan, mistä hän vapautui syyskuussa 1940.

Vankila-aikanaan Szálasi muotoili päiväkirjaansa kansallissosialistisen niin kutsutun hungaristisen (*hungarizmus*) ideologiansa keskeiset kansallisuusaatteen, sosialismin ja kristinuskon kyllästävät doktriinit. Oppiaan hän piti fasismia ja natsismia laaja-alaisempana ja parempana, koska se kattoi laajemman alueen kuin ne, nimittäin Tonavan laakson ja koko Balkanin, ja koska se pyrki yksityisomistukseen perustuvan, mutta tasaisempaan tulonjakoon tähtäävän sosiaalisen kansanvaltion luomiseen. Tuo valtio suunnittelisi sosiaalisen työjaon ja valvoisi talonpoikia ja pienyrittäjiä. Juutalaisista tyhjennetyin valtion palveluksessa olevia suunnittelijoita ja virkamiehiä Szálasi nimitti älymystöksi. Neljäs valtiomahdi olisivat sotilaat ja kristinuskon oli kaavailuissa pakollinen valtiouskonto.

Juutalaisvastaisuuttaan Szálasi kutsui *asemitismiksi*, mikä tarkoitti juutalaisten – ”Jumalan luomat syöpäläiset!” – maastakarkotusta jonkin, missä he voisivat perustaa oman valtionsa, sillä kaikilla kansoilla, jotka kykenivät säilymään, oli siihen Szálasin mielestä täysi oikeus. Tosin hän uskoi, että unkarilaisten naapurikansat kansanäänestyksessä mielellään liittyisivät hänen kuvittelemansa uuteen Suur-Unkariin, mitä hän nimitti Unkarin Yhtyneiksi Maiksi (*Hungária Egyesült Földek*). Tällä tavoin hän kuvitteli ratkaisevansa myös aina vaikean Tonavan laakson kansojen kysymyksen (*Pax Hungarica*). Uusi Unkari liittyisi Euroopan kansallissosialististen valtioiden liittoon ja näin Euroopan tulevaisuus olisi turvattu. Liittovaltion Szálasi olisi uskonut Hitlerin johtoon, sillä varauksella, että se olisi yhteistyöhön perustuva – Szálasi uskalsi jopa arvostella Hitleriä imperialistisista pyrkimyksistä.

Kaikkiaan Szálasin ajatusmaailmaa voi luonnehtia fantastiseksi ja suuruudenhulluksi, ei suinkaan reaali politiikkaan nojaavaksi, johtopäätös, jonka Hitlerkin teki hänen kanssaan sotilasasioista keskustellessaan. Se oli myös täynnä

ristiriitoja: hän esimerkiksi uskoi vielä 1945 Saksan vastahyökkäyksen voittoon, vaikka sodan alkuvuosina oli pitänyt Hitlerin tappiota täysin mahdollisena. Ja tappion ollessa jo käsillä hän uskoi, että pian rauhanteon jälkeen kansallissosialismi heräisi henkiin ja osoittautuisi Euroopan kansoille niiden lopulliseksi onnen tuojaksi. Szálasi oli fanaatikko, joka uskoi valituksi tulemiseensa ja erehtymättömyyteensä. Suhteessaan valtaan hän kuvitteli olevansa kuin loukattu ja haavoitettu Messias – juutalaiset taas olivat syyttä kaikkeen maalliseen pahaan.

Johdonmukaista oli, että syntipukkijuutalaisen eliminoimiseksi ja heidän omaisuutensa takavarikoimiseksi alettiin kansallissosialistisissa piireissä vaatia juutalaislainsäädäntöä Saksan malliin. Sen ohessa ei enää tyydytty Unkarin Trianonin rauhassa (1920) menetettyjen alueiden osittaiseen palauttamiseen, vaan ”kaikki takaisin” -vaatimus tuli ohjelmalliseksi. Uskottiin että Berliini–Rooma-akseli, johon Unkarikin pian liittyi, tulisi olemaan maailmanmahti ja että Unkari nousisi sen avulla uuteen kukoistukseen. Vaikka Telekin hallitus keväällä 1939 lakautti Nuoliristoläisten Puolueen, se perustettiin vähemmän valtionvastaisena pian uudelleen. Unkarissa syntyi tilanne, jossa hallituksen oli turvatakseen vaalivoittonsa perustettava antisemitistisiä varjopuolueita ja propaganda-elimia, joiden ohjelmat muistuttivat joko kansallissosialististen tai rodunpuolustajapuolueiden ohjelmia. Yksi niistä oli Kristillinen Kansallissosialistinen Rintama (1939), johon kuului useita äärioikeistolaisia parlamentin ja hallituspuolueen jäseniä; sen ohjelmassa oli sekä fasismin, kommunismin että kapitalismin vastustus katolilaisessa ja antisemitistisessä hengessä. Unkarin talouden korjaamiseksi se vaati yksityisomaisuuden rajoittamista minimiin, hintasäännöstellä, minimipalkkaa, tärkeiden tuotannonalojen kansallistamista, suuryritysten valtionvalvontaa ja suurmaanomistusten jakamista – ja luonnollisesti historiallisen Unkarin täydellistä palauttamista.

Vuoden 1939 vaalit olivat Unkarin kansallissosialistisille liikkeille voitokkaat, vaikka jälleen hallitus teki kaikkensa oppositiovoimien menestyksen torjumiseksi, esimerkiksi vaatimalla suuren vaalideposition perustamista, kieltämällä vaalikokoukset, pidättämällä opposition ja erityisesti äärioikeiston aktivisteja ja sensuroimalla niiden lentolehtisiä. Szálasin puolue lakkautettiin juuri ennen vaaleja (maaliskuussa) ja hänet ja 30 muuta nuoliristiläistä ehdokasta pidätettiin. Tämäkään ei nuoliristiläisiä pysäyttänyt, sillä Szálasin puoluetoveri, Kálmán Hubay, perusti puolueen vaalien aattona uudelleen. Se asetti 40 ehdokasta 120 vaalipiiriin ja 14 aluelistalle, vaikka puolueen mahdolliset ääniharavat istuivat kaltereiden takana. Vaalitulos osoitti nuoliristiläisten nousseen varteenotettavaksi poliittiseksi voimaksi; se sai noin kuudesosan äänistä ja 34 paikkaa 260 edustajapaikasta. Erityisen hyvin nuoliristiläiset menestyivät Budapestissä, jonka alueella he saivat keskimäärin 30–40 prosenttia äänistä (noin 150 000 ääntä).

Vähentääkseen nuoliristiläisten ja muiden kansallissosialististen äänenpainoa parlamentissa hallitus määräsi kymmenen radikaaleimman edustajan paikat mitättömiksi valtion vastaisen kiihotuksen vuoksi. Toisaalta äärioikeisto vahvistui, kun hallituspuolueen Béla Imredy erosi siitä ja perusti Unkarin Uudistuspuolueen (*Magyar Megújulás Párt*), jonka ohjelma muistutti suuresti Italian fasistien korporatistista ohjelmaa ammattikiltoineen. Puolue vaati juutalaisien maastakarkotusta ja heidän omaisuutensa takavarikointia sekä kaikkien vasemmistopuolueiden ja -organisaatioiden lakkauttamista. Yleensäkin se kannatti valtiiovallan lisäämistä, suunnitelmataloutta ja perheiden tukemista –

taustalla oli huoli Unkarin väkiluvun vähentymisestä. Puolue myös johti projektia, joka keräsi Unkarin juutalaisen kirjallisuuden suurbibliografian – voimme hyvin arvata, missä tarkoituksessa.

Yhteenvetona voidaan sanoa, että Unkarin äärioikeisto onnistui tekemään juutalaisvastaisuudesta valtion politiikkaa. Lainsäädännöllä, niin kutsutuilla juutalaislaeilla, juutalaisilta vietiin ensin kansalaisuus ja sitten omaisuus, asunnot ja työpaikat. Maailmansodan loppuvaiheen saksalais miehityksen alettua (19.3.1944) alettiin toteuttaa ”lopullista ratkaisua”, jota Unkarissa nimitettiin ”vahdinvaihdoksi” (*őrsékváltás*). Döme Sztójayn saksalaisystävällinen äärioikeistohallitus sulki juutalaiset gettoihin ja aloitti heidän kuljetuksensa keskitysleireille. Lokakuussa 1944 Szálasin johdolla vallan ottanut nuoliristiläishallitus jatkoi Unkarille kohtalokasta politiikkaa. Unkarin holokausti laajeni entisestään: työpalveluun joutuneet juutalaiset vangittiin ja keskitysleirikuljetukset tulivat säännöllisiksi, kun myös takaisin vallattujen alueiden juutalaiset joutuivat niiden uhreiksi. Szálasin hallitus ei kuitenkaan ehtinyt ennen neuvostomiehitystä ja rauhantuloa panna kaikkia suunnitelmiaan toimeen: kesken jäi totalitaristisen diktatuurivaltion perustaminen ja yksipuoluevallan rakentaminen. Monet äärioikeistolaiset pakenivat maasta saksalaisjoukkojen vetäytyessä ja siten välttivät vastuuseen joutumisen ja lähes varman hirttuomion. Ne, jotka jäivät, kuten Szálasin hallituksen maatalousministerinä toiminut Pálffy, hirtettiin vuonna 1946. Hungaristinen liike jäi elämään esimerkiksi Paraguayssa, ja viitteitä sen uudelleen syntymisestä on havaittavissa Unkarissa vielä tänä päivänäkin.